

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

СЕРІЯ «ГОРИЗОНТИ ФАНТАСТИКИ»

Кліффорд Сімак

**ВСЯКЕ ТІЛО —
ТРАВА**

HK Богдан

Серію «Горизонти фантастики» засновано 2011 року

Clifford D. Simak
All Flesh Is Grass

All Flesh Is Grass © 1965 by Clifford D. Simak

Переклад з англійської *Ольги Безкаптурної*

Події роману відомого американського фантаста Кліффорда Сімака розгортаються у невеличкому містечку Міллівілл, штат Вісконсін. Місто раптово оточує таємничий бар'єр. Звідки він узявся? Чому кризь нього не може пройти людина, але здатне проїхати порожнє авто? Чи усі живі організми утримує ця перешкода? З якою метою позаземний інтелект хоче потрапити на нашу Землю? Чи можна довіряти Квітам, які прагнуть миру та гармонії й готові до співпраці? Знайти відповіді на усі ці запитання намагаються спершу Бред Картер та інші жителі містечка, яке потрапило у пастку, а згодом й усе людство. Та чи під силу це їм? Чи вдасться людям уперше в своїй історії встановити зв'язок із позаземними формами життя?

Усі герої і події у цьому виданні є вигаданими, і будь-які збіги з реальними особами, живими чи мертвими, є випадковістю

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу видавця.*

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002, тел./факс (0352)52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com   www.bohdan-books.com

Збут: (0352) 43-00-46, (050) 338-45-20
Книга поштою: (0352) 51-97-97, (067) 350-18-70, (066) 727-17-62
mail@bohdan-books.com

I

Коли я повернув на головне шосе, позаду їхала вантажівка. Це була одна з тих великих вантажівок із причепом, і вона просто мчала вперед. На цьому відрізку шляху допустима швидкість — сорок п'ять миль на годину, оскільки дорога пролягає через частину містечка, але у той час уранці було нерозважливо сподіватися, що хтось звертатиме увагу на вказану на знакові швидкість.

Вантажівка не надто цікавила мене. Десь за милю вгору дорогою я зупинюся біля «Мотелю Джонні», щоб підібрати Елфа Пітерсона, котрий чекатиме на мене з наготовленою риболовною снастю. І мені слід було теж подумати про інші речі, головню про телефон, і запитати себе: з ким же я розмовляв. Я чув три голоси, й усе це було дуже дивно, однак я мав відчуття, що це міг бути один голос, навдивовижу змінений, щоб утворилося три голоси, і що цей основний голос став би для мене знайомим, якби мені вдалося його розпізнати. А ще поміркувати про Джеральда Шервуда, котрий сидить у своєму кабінеті, де вздовж двох стін стоять книжки, і розповідає мені про креслення, що, непрохані, виникають у його голові. Й також помислити про Стіффі Гранта, який благав мене не дати їм застосувати бомби. А ще — про півтори тисячі доларів.

Якраз дорогою вгору стояла на вершечку пагорба резиденція Шервуда, з будинком, удосвіта майже повністю затіненим велетенськими дубами, що росли навколо. Пильно дивлячись на пагорб, я забув про телефон і Джеральда Шервуда у його обкладеному книжками кабінеті, голова котрого вщерть набита кресленнями, а натомість подумав про Ненсі й те, як зустрів її після усіх цих років, що спливили після закінчення школи. І пригадав ті дні, коли ми гуляли, тримаючись за руки та відчуваючи гордість і щастя, які не можуть виникнути знову, бо приходять лише раз, коли світ молодий і перше шалене кохання юності незіпсоване й дивовижне.

Дорога попереду була порожньою і широкою; чотири смуги для руху транспорту тяглися ще близько двадцяти миль, а потім звузилися до двох. На ній не було нікого, крім мене й вантажівки, котра швидко наближалася. Спостерігши, що її фари відбиваються у моєму дзеркалі заднього виду, я розумів, що вже зовсім скоро вона обжене мене.

Я не їхав швидко, вантажівка мала достатньо місця, щоб обігнати мене, поруч не було нічого, об що можна вдаритись... а тоді я все ж ударився об щось.

Я наче в'їхав у туге гумове кільце. Не було ні удару, ні тріску. Авто почало сповільнюватися, наче я натиснув на гальма. Я нічого не бачив і на мить подумав, що мало щось трапитися з машиною — вийшов із ладу двигун, заклинило гальма чи щось схоже. Зняв ногу з педалі газу, авто зупинилось, а тоді почало плавно рухатися назад, швидше й швидше, наче я і справді в'їхав у це гумове кільце і тепер воно набувало попередньої форми. Легким ударом перемкнув важіль на нейтральну, бо почув запах паленої гуми, і щойно я зробив це, машину зненацька штовхнуло назад так швидко, що мене кинуло на кермо.

Позаду мене гучно проревів клаксон, на дорозі застогнали шини, коли водій крутнув своїм агрегатом, щоб уникнути мене. Вантажівка засвистіла, промчавши повз мене, а під цим свистом я зміг розчути, як гумові шини всмоктують дорожнє полотно, а вся вантажівка гуркоче, наче злючись, що я завдав їй такого клопоту. І коли вона стрімко їхала мимо, моє авто зупинилося на узбіччі дороги.

А тоді вантажівка вдарилась об те саме, що і я. Я зафіксував, коли вона вдарилася. Було чути легке ляскання. На мить подумав, що вантажівка могла б прорватися через цей бар'єр, хоч би чим він був, бо вона важка, рухалася швидко і близько секунди не було жодної ознаки того, що машина стишує хід. А потім вона почала сповільнюватись, і я побачив, що колеса цього найнятого авто пробуксовують та горбляться, тож видається, що вони стрибають по дорозі, й далі вперто просуваючись уперед, але досі ще неспроможні прорватися. Агрегат проїхав уперед близько ста футів від того місця, де зупинився я. А там він теж зупинився і заковзав назад. Із хвилину він плавно ковзав, шини пронизливо вищали по асфальту, а тоді його почало вивертати. Зад вантажівки завернуло, і вона боком спускалася дорогою, прямуючи безпосередньо на мене.

Я спокійно сидів ув авто, не приголомшений і навіть не надто спантеличений. Усе трапилося так швидко, що навіть не встигло викликати в мені розгубленість. Безумовно, сталося щось дивне, однак я подумав, що вже зовсім скоро все зрозумію і все знову буде гаразд.

Тож і далі сидів у машині, поглинутий спостеріганням того, що буде з вантажівкою. Та коли, поковзуючи, вона почала спускатися дорогою й під час цього її занесло, я вдарив по ручці дверей, штовхнув їх плечем

і скотився з сидіння. Вдарився об асфальт, звівся на ноги й побіг.

Позаду мене вищали шини вантажівки, а тоді загуркотів метал; почувши цей звук, я вистрибнув на трав'янисте узбіччя дороги й оглянувся. Причіп вантажівки вдаривсь об моє авто, зіштовхнув його у рів і тепер повільно, майже велично падав у рів сам, прямісінько на мою машину.

— Агов там! — закричав я. Користі, звісно ж, це не дало, та я й не сподівався. Слова просто вирвалися з мене.

Вантажівка залишилася стояти на дорозі, однак перехилилася так, що одне колесо висіло у повітрі. Водій виповзав з авто.

Стояв тихий, спокійний ранок. На заході темним небокраєм стрибали блискавиці. У повітрі панувала така свіжість, яка буває лише літнього ранку, перш ніж зійде сонце і тебе накриє спека. Праворуч від мене у містечку й досі світилися вуличні ліхтарі, непорушні та яскраві, не потривожені жодним вітерцем. «Ранок надто гожий, аби трапилося щось лихе», — подумав я.

На дорозі не було машин. Були лише ми двоє — водій вантажівки і я — та його причіп у канаві, який розплющував моє авто. Чоловік спускався назустріч мені.

Він підійшов і зупинився, витріщаючись, а руки звисали уздовж тіла.

— Що, чорт забирай, відбувається? — запитав водій. — У що це ми вїхали?

— Не знаю, — відповів я.

— Пробачте за ваше авто, — сказав він. — Я доповім компанії. Вони про нього подбають.

Водій стояв, не рухаючись, поводячись так, наче більше ніколи не ступить із місця.

— Ніби вїхали у ніщо, — висновив він. — Там нічого нема.

Відтак у ньому спалахнув повільний гнів.

— Їй-богу, — сказав він. — Я таки дізнаюся!

Водій різко повернувся і пішов по шосе вгору, прямісінько до того, об що ми вдарились. Я ішов позад нього. Він бурчав, наче розлючений кабан.

Чоловік ішов чітко посередині дороги і вдаривсь об бар'єр, а позаяк був уже оскаженілий, то не мав наміру дозволити зупинити себе; він і далі затято проривався вперед і пройшов значно далі, ніж я очікував. Але перепона таки зупинила його, і водій із хвилину стояв, сміховинно напруживши тіло супроти порожнечі, схиляючись на неї, а ноги його рухалися, як добре змащені поршні, намагаючись перемістити чоловіка вперед. У ранковій тиші я чув, як його черевики човгають по асфальту.

А тоді перешкода завдала йому удару. Вона пожбурила його назад. Так, немовби раптовий вітер повалив водія і здував униз дорогою, змушуючи перекидатися. Та ось він завершив свій політ, наполовину затиснутий під передом вантажівки.

Я підбіг і схопив його за щиколотки, витяг і допоміг звестися на ноги. У нього трохи текла кров у тих місцях, де він подерся об асфальт, одяг був порваний та брудний. Але чоловік більше не злився, він був відверто наляканий. Дивився на дорогу так, наче щойно побачив привида, і далі тремтів.

— Але ж там нічого нема, — сказав він.

— Їхатимуть інші машини, — почав я, — а ваша стоїть поперек дороги. Чи не повинні ми поставити світлові сигнали, або прапорці, або щось таке?

Сказане, здавалося, витягло його з цього стану.

— Прапорці, — нагадав він.

Водій заліз у кузов і витяг кілька прапорців.

Я йшов поруч, поки він розставляв їх на дорозі.

Поставивши останній, чоловік присів біля нього на-впочіпки. Дістав носовичок і почав витирати обличчя.

— Де тут є телефон? — запитав він. — Нам потрібна допомога.

— Хтось має знайти як забрати бар'єр із дороги, — сказав я. — Уже скоро тут буде багато транспорту. Він збереться на милі.

Водій і далі витирав обличчя. На ньому було багато пилу й мастила і трохи крові.

— То де телефон? — запитав він.

— О, та будь-де, — відповів я. — Просто зайдіть у якийсь із будинків. Господарі дозволять вам скористатися телефоном.

«І ось ми тут, — подумав я. — Розмовляємо про цю річ так, наче то звичайнісіньке загородження дороги, впале дерево або змита потоком водопропускна труба».

— А скажіть, як називається це місце? Треба буде повідомити їм, звідки я телефоную.

— Міллвілл, — відповів я йому.

— Ви тутешній?

Я кивнув.

Підвівшись, чоловік поклав носовичок назад у кишеню.

— Що ж, — зітхнув він. — Піду пошукаю телефон.

Водій, мабуть, сподівався, що я запропоную піти з ним, однак мені треба було зробити дещо інше. Я мав обійти цю перешкоду на дорозі, дістатися до «Мотелю Джонні» й пояснити Елфу, чому я забарився.

Тож я стояв на дорозі й дивився, як шофер бреде уперед.

Тоді повернувся і попрямував дорогою вгору в протилежному напрямку, назустріч тому, що зупинило машини. Я досягнув його, і воно мене теж зупинило: не раптово, не грубо, а ніжно, наче не мало наміру до-

зволити мені пройти за жодних умов, однак було ввічливе й розважливе. Я простяг руку — і не зміг нічого відчутти, спробував потерти рукою назад і вперед, щоб відчутти поверхню, але ніякої поверхні не було, потерти не можна було нічого, тобто не було геть нічого, лише м'який тиск, який штовхав від того, що там було.

Я поглянув на обидва кінці дороги — там і досі не було транспорту, але я знав, що уже зовсім скоро він над'їде. Може, сказав я самому собі, треба розставити кілька прапорців на смузі руху на схід, аби принаймні повідомити, що там щось не так. Це відбере не більш ніж одну-дві хвилини, коли я обійду край бар'єра, щоб дістатися до «Мотелю Джонні».

Повернувшись до кабіни, я знайшов два прапорці, спустився з узбіччя і почав дертися на пагорб, рухаючись великою кривою, аби обійти перешкоду, однак навіть подолавши цю криву, знову наштовхнувся на бар'єр. Відступив і почав йти уздовж нього, підіймаючись на пагорб. Зробити це було важко. Якби бар'єр був просторовим тілом, у мене б не виникло жодних проблем, але оскільки він був невидимим, я весь час натикався на нього. Саме так обстежував його: натикався, відходив і знову натикався.

Я гадав, що бар'єр може будь-якої миті закінчитись або стати тоншим. Кілька разів спробував проштовхнутися крізь нього, але він, як і раніше, був тугий та міцний. У голові виникла жахлива думка. І що вище я підіймався пагорбом, то наполегливішою вона ставала. Десь саме в цей час і загубив прапорці.

Знизу долинули звуки шин, що буксували, і я обернувся. Авто на східній смузі дороги ударилось об бар'єр і, ковзаючи назад та вбік, стало упоперек обох смуг. Друге авто їхало позаду першого і намагалось сповільнити хід. Але чи то у нього були погані гальма, чи то надто велика швидкість, але зупинитися водій

не міг. Я спостерігав, як авто повернуло, виїхавши колесами на узбіччя, й обдерлося об машину, що стояла уперек дороги. Тоді ударилося об бар'єр, одначе його швидкість зменшилась, і воно не проїхало далеко. Бар'єр повільно виштовхнув авто назад, воно стукнулось об першу машину і врешті-решт зупинилося.

З першого автомобіля вистрибнув водій і обійшов свою машину навколо, щоб дістатися до другого авто. Я побачив, як він підняв голову, і було зрозуміло, що чоловік мене помітив. Він замахав руками і закричав, проте я був занадто далеко, аби зрозуміти, що він говорить. Вантажівка і моє авто й досі залишалися самотніми на західних смугах. Цікаво, говорив я самому собі, що більше ніхто не їде у цьому напрямку.

На пагорбі стояв будинок, однак я чомусь не впізнав його. Це мав бути дім когось із моїх знайомих, адже я прожив у Міллівіллі усе життя, крім року навчання у коледжі, й знав усіх. Не можу цього пояснити, однак на мить я геть заплутався. Ніщо не здавалося мені відомим, і я стояв збентежений, намагаючись зрозуміти, де перебуваю.

На сході прояснювалось. І вже через якихось тридцять хвилин сонце підбиватиметься вгору. На заході вимальювався край величезної злісної хмари, а на її тлі я бачив, як рапірами миготять блискавки, що насувалися з грозою. Я стояв, дивлячись униз на містечко, і раптом мені стало зрозуміло, де я. Будинок на пагорбі належав Біллу Доновану. Білл працював сміттярем.

Я йшов уздовж бар'єра, прямуючи до будинку, і на мить замислився: де розташований дім щодо перешкоди? Схоже на те, казав я самому собі, він стоїть усередині бар'єра.

Підійшовши до паркану, я переліз через нього, перетнув засмічене подвір'я і наблизився до хитких задніх сходів. Обережно піднявся ними на ганок і по-

чав шукати дзвінок. Його не було, тож я підняв кулак, постукав ним у двері й чекав. Почув, як усередині хтось завовтузився, тоді двері відчинились, і Білл пильно поглянув на мене. Неохайний, схожий на ведмедя чолові'яга, густе волосся стояло дибки, і він дивився на мене з-під пари вороже настовбурчених брів. Білл натягнув штани на піжаму, однак не встиг їх застебнути, тож клопоть пурпурової тканини стирчав назовні. Чоловік стояв босий, пальці трішки скрутилися, бо підлога в кухні була холодною.

— Що трапилося, Бреде? — запитав він.

— Не знаю, — сказав я. — Щось відбувається на дорозі.

— Аварія?

— Ні, не аварія. Кажу ж тобі, я не знаю. Упоперек дороги щось є. Його не видно, але воно там є. Вдаряєшся об нього — і воно тебе зупиняє. Це наче стіна, але її не можна ні торкнутися, ні відчутти.

— Заходь, — сказав Білл. — Горнятко кави тобі не завадить. Я поставлю кавник. Усе одно уже пора снідати. Дружина саме встає.

Він потягнувся кудись позад себе й увімкнув на кухні світло, а тоді відступив убік, щоб я міг увійти.

Білл пішов до кухонної раковини. Узяв склянку на буфеті, увімкнув воду і став чекати.

— Треба трішки злити, поки потече холодна, — сказав він.

Наповнив склянку і подав її мені.

— Хочеш пити? — запитав Білл.

— Ні, дякую.

Він підніс склянку до рота і жадібно пив великими ковтками, трохи розливаючи.

Десь у будинку закричала жінка. Не забуду цього крику до ста років, якщо проживу стільки.

Склянка випала із рук Донована й розбилася: оскілля розлетілося, вода розбризкалася.

— Ліз! — закричав він. — Ліз, що сталося?!

Донован прожогом вибіг із кімнати, а я стояв там, заляканий, і дивився на кров на підлозі, де босі ноги господаря глибоко порізались об розбите скло.

Жінка закричала знову. Та цього разу крик був приглушений, наче вона голосила, притиснувшись ротом до подушки чи стіни.

Я навімацки пройшов із кухні в їдальню, на своєму шляху спотикаючись об щось, — іграшку чи табуретку, не знаю, що то було, — і пролетів через половину кімнати, намагаючись упіймати рівновагу та боячись, що впаду і вдарюся головою об стілець або стіл.

І я вдарився знову об ту саму стіну, що чинить опір, крізь яку намагався пройти на дорозі. Я підпер її собою і штовхнув, піднявшись на ноги, стояв у темряві їдальні, а страх цієї стіни шкрябав мою душу.

Я відчував стіну прямісінько перед собою, попри те, що більше її не торкався. І якщо раніше просто неба, на дорозі, це було щось не страшніше ніж дивовижа, занадто велика, аби її осягнути, то тут, під цим дахом, усередині цього дому, де мешкала сім'я, воно стала чужорідним богохульством, котре страшенно дратувало мене.

— Мої діти! — кричала жінка. — Я не можу дістатися до своїх дітей!

Тепер я почав орієнтуватись у кімнаті із затуленими фіранками. Побачив стіл, буфет і двері, що вели в коридор, за яким була спальня. Донован саме виходив із дверей, напівведучи-напівнесучи дружину.

— Я спробувала дістатися до них, — кричала вона. — Там є щось... щось, що мене зупинило. Не можу дістатися до своїх дітей!

Він посадив її на підлогу, спер на стіну й обережно став навколішки біля неї. Поглянув угору на мене: в очах був руйнівний, лютий жак.

— Це бар'єр, — сказав я йому. — Той, що там унизу на дорозі. Він пролягає прямісінько через будинок.

— Не бачу ніякого бар'єра, — промовив він.

— Чорт забирай, чоловіче, його неможливо побачити. Він там, і все.

— Що ми можемо зробити? — запитав він.

— З дітьми усе гаразд, — запевнив я його, сподіваючись, що не помиляюся. — Просто вони опинилися по той бік бар'єра. Ми не можемо дістатися до них, а вони до нас, але все гаразд.

— Я саме встала, щоб піти поглянути на них, — сказала жінка. — Саме встала, аби подивитися на них, і там у коридорі щось було...

— Скільки їх у вас? — поцікавивсь я.

— Двоє, — відповів Донован. — Одному шість, другому вісім.

— Є хтось, кому ви можете зателефонувати, хтось за межами містечка? Вони могли б прийти, забрати дітей і подбати про них, поки ми тут усе з'ясуємо. Десь повинен бути кінець цієї стіни. Я саме його шукав.

— У неї є сестра, — сказав Донован. — Вона живе далі по шосе. Миль чотири-п'ять звідси.

— Може, ви б їй зателефонували?

І щойно я це сказав, інша думка сяйнула мені прямісінько межі очі. Адже телефон може не працювати. Бар'єр міг перерізати телефонні лінії.

— Із тобою все буде гаразд, Ліз? — запитав Донован.

Жінка мовчки кивнула. Вона досі сиділа на підлозі й навіть не пробувала підвестися.

— Піду зателефоную Мірт, — сказав він.

Я пішов за ним на кухню і стояв позаду, поки він здійняв слухавку з телефону, що висів на стіні. Затамував

дух у несамовитій надії, що телефон усе ж працює. Цього разу мої надії не виявилися марними, бо коли слухавку зняли з гачка, я почув слабе дзижчання діючої лінії.

У їдальні тихесенько схлипувала місіс Донован.

Донован почав набирати номер. Його короткі грубі масні від глибокого бруду пальці були незграбними і незвичними до такого заняття. Нарешті йому вдалося це зробити.

Він чекав, тримаючи слухавку біля вуха. В тиші кухні я чув телефонні гудки.

— Це ти, Мірт? — запитав Донован. — Так, це Білл. У нас виникла невеличка проблема. Хочу запитати, чи могли б ви з Джейком приїхати. ... Ні, Мірт, просто щось не так. Я не можу тобі цього пояснити. Чи могли б ви приїхати і забрати дітей? Але вам треба буде зайти з парадного входу, через задній хід це не вдасться. Так, Мірт, я знаю, що це звучить як божевілля. Тут виникло щось схоже на стіну. Ліз і я... ми у задній частині будинку і не можемо потрапити в передню. А діти в передній частині. ... Ні, Мірт, я не знаю, що це таке, але роби так, як кажу. Діти там самі, і ми не можемо до них дістатися. ... Так, Мірт, просто через будинок. Скажи Джейку, нехай прихопить із собою сокиру. Ця штукovina пролягає прямісінько через будинок. Передні двері замкнені, тож Джейку доведеться їх вибити. Або ж розбити вікно, якщо так простіше. ... Звісно, звісно, я знаю, що кажу. А ви просто зробіть це. Будь-що, аби лише витягти їх. Я не божевільний. Щось не так, кажу ж тобі. Щось пішло не так. Роби, що кажу, Мірт ... Не хвилюйтеся за двері. Просто вибийте цю чортову штукovину. Просто витягніть дітей у будь-який спосіб, щоб вони були у безпеці.

Він повісив слухавку і відвернувся від телефону. Витер передпліччям піт на обличчі.

— Триклята жінка, — сказав він. — Стоїть і сперечається. От недоумкувата сука. — Він поглянув на мене: — Що робитимемо далі?

— Підемо вздовж бар'єра, — відповів я. — Подивимось, куди він тягнеться. Побачимо, чи зможемо його обійти. Якщо знайдемо шлях, яким його можна обійти, ми витягнемо ваших дітей.

— Я піду з тобою.

Жестом я показав у бік їдальні:

— І залишиш її тут саму?

— Ні, — відповів він. — Ні, я не можу так учинити. Іди вперед. Мірт і Джейк приїдуть забрати дітей. Хтось із сусідів забере Ліз до себе. Я спробую тебе наздогнати. У такій справі тобі може знадобитися допомога.

— Дякую, — сказав я.

Надворі вже починала пливти над землею світанкова блідість. Усе було пофарбоване цією примарною яскравістю, не те щоб білою, не те щоб якогось іншого кольору, але це означало початок серпневого дня.

Унизу на дорозі кілька дюжин автомобілів утворили затор перед бар'єром на східній смузі руху, а навколо стояли групки людей. Я чув гучний голос, який наростав у збудженій розмові, ним промовляв один із тих агресивних крикунів, котрих можна зустріти в будь-якому натовпі. Хтось розпалив невеличке вогнище на бульварі між смугами — тільки Богу відомо, навіщо, — ранок був, без сумніву, достатньо теплим, а день, найімовірніше, стане спекотним.

Тепер я пригадав, що хотів якось зв'язатися з Елфом і сказати йому, що не приїду. Я міг скористатися телефоном на кухні Донованів, але геть забув про це. Я стояв вагаючись, обмірковуючи, чи не ліпше повернутися назад і попрохати скористатися телефоном. Це й була основна причина того, чого я зайшов до Донованів.

На східній смузі дороги стояла вервечка машин, а на західній — лише вантажівка і моя розбита автівка, а це вочевидь свідчило, казав я самому собі, що західна смуга також закрита десь східніше. І чи може це означати, міркував я, що містечко було обгороджене, оточене стіною?

Вирішив не повертатися назад, щоб зателефонувати, а пішов далі навколо будинку. Знову відшукав стіну і почав іти уздовж неї. Уже починав розуміти її особливості. Це було наче відчувати цю річ пліч-о-пліч із собою, і, керуючись цим відчуттям, я йшов трохи поодаль, лише час од часу вдаряючись об неї.

Стіна тяглася приблизно уздовж краю містечка, лише кілька віддалених будинків залишалися з іншого боку. Йдучи уздовж неї, я перетнув кілька стежок і пару куцих глухих вулиць та врешті-решт дістався до другорядної дороги, яка вела до Кун Велі, що приблизно миль за десять од нас.

Дорога тут простягалася до містечка пологим схилом, і на цьому схилі відразу ж по той бік стіни стояла потовчена машина старішої моделі. Двигун працював собі, а двері з боку водія були відчинені, проте ні всередині, ні поблизу нікого не було. Скидалося на те, що водій, вдарившись об бар'єр, у паніці утік геть.

Поки я стояв і дивився на машину, її гальма почали відпускати, й авто зарухалося вперед, спершу повільно, тоді швидше, й нарешті гальма зовсім відпустили, й авто помчало вниз схилом, крізь стіну з бар'єра і вдарилося об дерево. Повільно перекинулося на бік, і тоненька цівка диму почала просочуватися з-під капота.

Але я не приділив багато уваги автомобілю, адже було щось значно важливіше. Я помчав до тієї самої дороги.

Автівка подолатала бар'єр, проїхала вниз дорогою і розбилась, а це означало, що там нема бар'єра. Я таки добрався до його кінця!

Біг дорогою, відчуваючи тріумф і полегшення, бо я придушував у собі відчуття — і мені було вкрай важко побороти його остаточно, — що бар'єр може пролягати навколо усього містечка. І серед мого торжества й полегшення... знову вдарився об стіну. Я вдарився об неї сильно, адже біг швидко, переконаний, що її там нема, страшенно поспішав упевнитися, що її там справді нема. Просунувся всередину неї на три бігових широких кроки, перш ніж вона відкинула мене назад. Я упав спиною на дорогу і вдарився головою об хідник. В очах замиготіло мільйон зірок.

Я перекотився зі спини, став рачки і з хвилину стояв так, наче випотрошений собака: голова безсило звисала між плечей, і я час од часу трусив нею, намагаючись викинути геть зірочки.

Почувши тріск та ревіння полум'я, різко піднявся на ноги. Я й далі хитавсь, однак хитався чи ні, а забрався звідти. Машина швидко горіла, будь-якої миті полум'я могло досягти бензобака, й тоді авто підірве аж до неба.

Проте вибух, коли він усе-таки прогримів, не був аж надто видовищним — лише гнівне приглушене пихкання і величезний згусток полум'я, що спалахнув високо-високо. Але він був достатньо гучним, аби кілька людей вийшли поглянути, що там відбувається. Лікар Фабіан і правник Ніколс бігли дорогою, позаду них — ланцюжок галасливих дітей і зграя собак, які не переставали гавкати.

Я не зачекав на них, хоча й замислився над доцільністю цього, адже мав багато чого розповісти, а вони були аудиторією. Однак залишалося ще щось, що не дало мені повернутися, — треба було й далі йти

уздовж бар'єра і спробувати знайти його кінець, якщо він у нього був.

У голові почало прояснюватись, усі зірочки зникли, і я міг думати уже трохи краще.

Одне виявилось очевидним і зрозумілим: машина могла пройти через бар'єр, якщо в ній нікого не було, а коли у ній хтось сидів, бар'єр зупиняв її мертвою хваткою. Людина не могла пройти крізь бар'єр, однак могла зняти слухавку і розмовляти з усіма, з ким захоче. І я пригадав, що чув голоси людей, які кричали на дорозі, чув їх дуже чітко, навіть якщо вони перебували по той бік бар'єра.

Підібравши кілька гілочок і камінців, я пожбурих їх об бар'єр. Вони пролетіли крізь нього, наче там нічого й не було.

Було лише єдине, що бар'єр зупиняв, і цим єдиним було життя. І для чого мав служити цей бар'єр, який не випускав назовні та не впускав усередину життя?

Містечко починало прокидатися.

Флойд Келдвелл вийшов на задній ганок, одягнутий у нижню сорочку і штани, підтяжки звисали. Крім лікаря Фабіана, Флойд був іще одним чоловіком у Міллвіллі, який носив підтяжки. Але якщо старий лікар використовував делікатні вузькі чорні, то Флойд мав широкі й червоні. Він був перукарем, і з нього часто кепкували через ці червоні підтяжки, але Флойд на це не зважав. Перукар був нашим місцевим дотепником та постійно над цим працював, і, вочевидь, усе вдавалося, адже забезпечувало йому багато клієнтів у фермерському містечку. Люди, які могли точнісінько так само піти до своїх перукарів у Кун Велі, натомість приїздили до Міллвілла послухати Флойдових жартів і подивитись, як він удає із себе блазня.

Стоячи на задньому ганку, Флойд потягся і позіхнув. Потім пильніше придививсь, якою буде погода,

і почував себе по ребрах. Унизу вулиці жінка покликала собаку, і через деякий час я почув, як двері-ширма, мляво ляснувши, зачинились, і зрозумів, що собака уже в домі.

Дивно, думав я, що ще нема ніякої тривоги. Можливо, тому, що поки дуже мало людей знають про цей бар'єр. Можливо, ті кілька, які дізналися про його існування, і досі перебувають у незначному заціпенінні. Можливо, більшість із них не може цілком повірити у це. Ймовірно, вони, як і я, боялися спричинити надто велику метушню через нього, допоки хоч трохи не з'ясують, що це таке.

Однак цей тихий ранок не триватиме довго. Ще трохи, і Міллвілл вируватиме.

Я й далі йшов уздовж бар'єра, який тепер перетинав задній двір одного з найстаріших будинків містечка. Свого часу це був елегантний будинок, однак роки бідності та недбалості довели його до напіврозваленого стану.

Стара жінка спускалася сходами з хиткого заднього ґанку, утримуючи своє крихке тіло в рівновазі за допомогою міцного ціпка. Її волосся було рідке й біле, попри те, що навіть легкий вітерець не сколихував повітря, його кошлаті кінці пливли, наче пухнасте кільце навколо голови.

Вона пішла стежкою, що вела до маленького саду, одначе коли побачила мене, то зупинилась і пильно поглянула, трішки схиливши голову, як це роблять птахи. Побляклі блакитні очі поблискували з-за товстих скелець окулярів.

— Бред Картер, правда ж?

— Так, місіс Тайлер, — підтвердив я. — Як ви почуваетесь нинішнього ранку?

— О, можна стерпіти, — відповіла вона. — Ніколи не відчуваюся краще. Я відразу ж подумала, що це ти,

проте очі уже підводять мене, і я ніколи не можу бути впевненою.

— Гарний ранок, місіс Тайлер. Сьогодні у нас хороша погода.

— Так, — сказала вона. — Я шукала Таппера. Схоже, він знову кудись помандрував. Ти його не бачив?

Я заперечливо похитав головою. Ось уже десять років ніхто не бачив Таппера Тайлера.

— Він такий невгамовний хлопчик, — зітхнула вона. — Завжди десь блукає. Мушу визнати: просто не знаю, що з ним робити.

— Не хвилюйтеся, — сказав я їй. — Він знову з'явиться.

— Так, — мовила вона, — гадаю, що так. Знаєте, він завжди повертається. — Вона встромляла ціпок у клумбу з пурпуровими квітами, що росли уздовж шляху. — Квіти дуже гарні цього року, — сказала. — Кращими я їх ніколи й не бачила. Твій батько дав їх мені двадцять років тому. Містер Тайлер і твій батько були такими добрими друзями... Ти, звісно ж, і сам це пам'ятаєш.

— Авжеж, — притакнув я. — Дуже добре пам'ятаю.

— А твоя мама? Розкажи, як вона. Ми частенько з нею бачилися...

— Ви забули, місіс Тайлер, — лагідно сказав я. — Мама померла майже два роки тому.

— О, то вона померла, — відповіла вона. — Я стала забудькуватою. Це правда. Старість робить так з усіма. От якби люди не старіли...

— Мушу йти далі, — сказав я. — Радий був вас бачити.

— Було люб'язно з твого боку, що ти зайшов, — мовила вона. — Якщо у тебе є час, міг би зайти в дім, ми випили б чаю. Тепер уже вкрай рідко хтось заходить

на чай. Гадаю, це тому, що часи змінилися. Ні в кого більше нема часу на чай.

— Даруйте, що не можу. Я лише на хвильку зазирнув.

— Що ж, — висновила вона. — Це було дуже мило з твого боку. Якщо зустрінеш Таппера, скажи йому, аби йшов додому.

— Гарзд, — пообіцяв я їй.

Я був радий піти від неї. Звичайно, місіс Тайлер була доволі приємною, одначе трішки божевільною. Усі роки з часу Тапперового зникнення вона й далі його шукає, і завжди так, ніби він щойно переступив поріг, завше спокійна й упевнена, що він зовсім скоро повернеться додому. Цілком розсудлива, дуже-дуже мила й лише трохи тривожиться за свого недоумкуватого сина, котрий безслідно зник.

Таппер, пригадую, був надокучливою людиною. Набридав усім, але особливо мені. Він любив квіти і завжди зависав біля теплиць мого батька, а мій батько, який за своєю природою не міг бути ні до кого злим, терпів його і його постійну балаканину. Таппер приклеївся до мене, і хоч би що я робив і говорив, ступав за мною назирці. Той факт, що він був на добрих десять років старшим за мене, нічогоісінько не змінював; на його думку, він так і залишився дитиною. Десь на задвірках своєї пам'яті я й досі чую його жвавий голос, відчуваю бездумне щастя від усього, воркування над квітами та нескінченні безглузді запитання. Звісно, я його не міг терпіти, однак не траплялося нічого, за що його можна було б по-справжньому ненавидіти. Таппер просто був чимось, що доводилося терпіти. Але я знав, що ніколи не забуду цього жвавого щасливого голосу чи того, як у нього з рота текла слина, коли він говорив, чи його звички перераховувати свої пальці — лише Богу відомо, навіщо він це робив, —

наче перебував у постійному страху, що міг загубити один із них упродовж кількох останніх хвилин.

Сонце вже піднялося. І блискуче світло затопило світ, а я на ту хвилину ставав дедалі впевненішим, що наше містечко оточене й відрізане, що хтось чи щось без жодної видимої причини опустили навколо нас клітку. Оглядаючись на подоланий шлях, я збагнув, що йшов по внутрішньому боці кривої. Дивлячись уперед, подальший хід кривої було неважко накреслити.

Але чому це мали бути ми, дивувався я. Чому таке маленьке містечко, як наше? Містечко, яке нічим не відрізняється од десятків тисяч інших.

Хоча, сказав я собі, можливо, це й не цілком так. То було саме те, що б сказав раніше я і, може, мовили усі інші. Тобто усі, крім Ненсі Шервуд, Ненсі, котра лише напередодні вночі розповіла мені дивну теорію, що наше містечко є чимось дуже особливим. Невже вона мала слушність? Чи був маленький Міллвілл чимось не схожим на усі інші містечка?

Просто попереду була моя вулиця, і, за моїми підрахунками, вона опинилася всередині довколишньої барикади.

Іти далі нема сенсу, сказав я самому собі. Це — марнотратство часу. Мені не треба було завершувати кола, аби переконати себе, що нас оточено.

Я перетнув задній двір будинку, де жив пресвітер, і там, якраз через вулицю, стояв серед заростів квітів і чагарників мій будинок, позаду нього були покинута теплиця й старий сад навколо, поле квітів, таких самих пурпурових квітів, які місіс Тайлер проштрикувала цілком, примовляючи, що вони цього року дуже гарні.

Діставшись вулиці, я почув протяжний писк: кілька дітей прокралися на подвір'я і тепер гралися на старій газоновій гойдалці коло веранди.

Я швидше пішов вулицею, трохи розлючений від почутого писку. Я раз по раз говорив цим дітям дати гойдалці спокій. Вона була стара й розхитана. Якогось дня одна з підпор чи щось інше може зламатися, і котресь із дітей дуже пораниться. Звісно, я міг би її розібрати, однак не хотів цього робити, бо то була гойдалка моєї мами. Вона проводила багато годин на подвір'ї, тихо й спокійно гойдаючись та дивлячись на квіти.

Двір був обгороджений старим бузковим живоплотом, тож я не міг побачити гойдалки, аж поки дійшов до хвіртки.

Різким поштовхом відчинив її, зробив два швидких кроки і завмер.

На гойдалці не було дітей. Там сидів чоловік, котрий, якщо не брати до уваги поношеного солом'яного капелюха, натягнутого на потилицю, був голий-голісінький.

Побачивши мене, він засміявся безглуздою посмішкою.

— Агов! — сказав він, невимушено радіючи.

Кажучи це, він почав перераховувати свої пальці, й поки рахував, із рота текла слина.

Дивлячись на нього і чуючи звук цього давно забутого, але пам'ятного голосу, я відкотився думкою назад — до вечора напередодні.

2

Ед Адлер того вечора зайшов до мене, щоб відімкнути мені телефон, і був дуже збентежений.

— Вибач, Бреде, — сказав він, — не хочу цього робити, але мушу. Розпорядження Тома Престона.